

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

RPO-200102 – III/95/ZS

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 31. 05. 11

**Pan
Jan Rutkowski
Prezes
Zarządu Głównego Związku Emerytów
i Rencistów Straży Granicznej**

**Ul. Zubrzyckiego 7a/3
75-437 Koszalin**

Szanowny Panie Prezecie

W nawiązaniu do pisma w sprawie kpt. rez. SG p. Stanisława Janika dotyczącej przywrócenia go do służby oraz wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie niezgodności stosownych przepisów K.p.a. w zakresie możliwości wznowienia postępowania i uchylecia decyzji administracyjnej, (art. 145 § 1 pkt 8 w zw. z art. 146 § 1 k.p.a.), działając na podstawie przepisów ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich uprzejmie wyjaśniam, że w sprawie tej Pani Rzecznik osobiście podjęła decyzję o braku możliwości podjęcia działań zmierzających do realizacji oczekiwań p. S. Janika w zakresie przywrócenia go do służby w SG.

W uzasadnieniu tej decyzji wskazała między innymi na następujący stan faktyczny i prawny sprawy:

W grudniu 1992 r. Komendant Główny Straży Granicznej ukarał ww. karą dyscyplinarną wydalenia ze służby oraz spowodował wszczęcie przeciwko niemu postępowania karnego pod zarzutem korupcji. Rozpatrujący sprawę sąd karny ostatecznie wydał prawomocny wyrok uniewinniający go od zarzutów wypełniających znamiona popełnienia przestępstwa, które były powodem dyscyplinarnego zwolnienia. Z uwagi na powyższe decyzją z dnia 21 lipca 2000 r. Komendant Główny SG uchylił orzeczenie o wymierzeniu kary wydalenia ze służby i jednocześnie umorzył postępowanie w sprawie. W tym stanie rzeczy Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wznowił postępowanie w sprawie zwolnienia ze służby p. S. Janika, ponieważ zaistniała w niej przesłanka opisana w art. 145 § 1 pkt. 8 kpa (decyzja została

wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone lub zmienione). Mając jednak na uwadze brzmienie art. 146 § 1 kpa (uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 3-8 oraz w art. 145 a, nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat) stwierdził, że decyzje o zwolnieniu ze służby zostały wydane z naruszeniem prawa. Poinformował jednocześnie, że niniejsze stwierdzenie o naruszeniu prawa, jeżeli strona na skutek tego poniosła szkodę, stanowi podstawę do roszczenia o odszkodowanie na podstawie art. 153 kpa.

Z uwagi na powyższe p. S. Janik wystąpił z powództwem przeciwko Skarbowi Państwa o odszkodowanie i zadośćuczynienie. Sąd Apelacyjny w Warszawie, na skutek apelacji pozwanego oraz powoda, zmienił w dniu 15 października 2009 r. zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie, obniżając zasądzoną w pierwszej instancji kwotę odszkodowania i oddalił powództwo w pozostałej części. Oddalił także apelację powoda.

Ponadto w sprawie tej toczyło się postępowanie z wniosku zainteresowanego o wniesienie skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego, który jednak nie znalazł uzasadnienia do skorzystania z tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Jednocześnie w czasie toczącego się postępowania, p. S. Janik występował w tej sprawie do wielu przedstawicieli organów państwa, posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oraz między innymi Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka i Transparency International Polska, gdzie wnosił o udzieleniu mu pomocy w naprawieniu wyrządzonej krzywdy oraz przywrócenie do służby.

Wystąpił także do Rzecznika o skierowanie wniosku do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zbadania zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej powołanego wyżej przepisu art. 146 § 1 kpa w części, w której ogranicza pięcioletnim okresem, możliwość uchylenia ostatecznej decyzji administracyjnej stanowiącej o zwolnieniu ze służby wydanej z naruszeniem prawa.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka, skierowała do Rzecznika pismo oceniające stan faktyczny i prawny sprawy podnosząc jednak, że dochodzenie przez zainteresowanego odszkodowania na drodze cywilnej nie jest wystarczające, zaś przywrócenie go do służby byłoby jedynym honorowym oczyszczeniem go z niesprawiedliwego zarzutu. Fundacja bowiem nie znalazła powodu, dla którego w tego rodzaju przypadkach, ustalony został okres pięcioletni dla możliwości prawnej

uchylenia ostatecznej decyzji administracyjnej i wniosła o rozważenie skierowania wniosku do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie przepisu art. 146 § 1 kpa, w części ustalającej wskazany okres, jako niezgodnego z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

Stowarzyszenie Transparency International Polska, na prośbę p. S. Janika, wystąpiło także z podobnym wnioskiem. W ocenie autorów tego pisma, sprawa ta cyt. „z punktu widzenia ścisłego prawa wydaje się nie tylko oczywista, ale i słusznie rozstrzygnięta”. Podkreślono jednak, że cyt. „nie zawsze to, co jest zgodne z prawem z punktu widzenia jego dosłowności, literalnej wykładni – jest zgodne z tzw. duchem prawa”. Pan S. Janik nie może bowiem ponosić negatywnych skutków zwolnienia go ze służby, z naruszeniem prawa, tylko z powodu braku prawnej możliwości uchylenie tej decyzji, co w ocenie Stowarzyszenia narusza zasady konstytucyjne. Nie ulega ponadto wątpliwości, że powołany wyżej przepis art. 146 §1 kpa uniemożliwia wynagrodzenie szkody o charakterze niemajątkowym, a której to faktycznie uczynienie zadość może być dokonane wyłącznie przez przywrócenie do służby zainteresowanego.

Zatem istotą przedstawianej prośby jest problem ustalenia w art. 146 §1 kpa pięcioletniego okresu przedawnienia, jako jednej z negatywnych przesłanek uniemożliwiającej uchylenie zaskarżonej decyzji administracyjnej, w tym przypadku, o zwolnieniu ze służby w Straży Granicznej, w drodze wznowienia postępowania.

Zgodnie jednak z jednolitym orzecznictwem administracyjnym, upływ terminów, o których mowa w art. 146 § 1 kpa stanowi negatywną przesłankę do uchylenia w trybie wznowieniowym decyzji i jest bezwarunkowy, niezależny od okoliczności, które spowodowały ich upływ. Termin taki nie może być przywrócony na podstawie art. 58 kpa (wyroki WSA w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2008 r. sygn. akt VII SA/Wa 38/08, z dnia 4 marca 2008 r. sygn. akt IV SA/Wa 1149/07, IV SA/Wa 943/07).

W oparciu o rozstrzygnięcie NSA z dnia 4 lutego 1998 r. sygn. akt II SA 1579/97 zarzuty skarżącego, iż terminowi 5 lat, o jakim mowa w art. 146 § 1 kpa, uchybił bez swojej winy, są bez znaczenia dla sprawy przywrócenia terminu do złożenia podania o wznowienie postępowania, gdyż terminy, o jakich mowa w art. 146 § 1 kpa, dotyczą sposobu

merytorycznego załatwienia sprawy, już po wznowieniu postępowania, a nie terminów dotyczących złożenia podania o takie wznowienie.

Z powyższego wynika, że omawiane terminy ustalone w wyżej powołanym art. 146 § 1 kpa, realizują zasadę trwałości decyzji administracyjnej i ewentualne zadośćuczynienie za negatywne skutki wydania decyzji administracyjnej z naruszeniem prawa, może nastąpić jedynie w drodze postępowania odszkodowawczego.

Podzielając wskazane między innymi w omawianych wyżej pismach argumenty, rozważano zasadność wystąpienia do właściwych organów z wnioskiem o zmianę przepisu art. 146 § 1 kpa, w zakresie przedłużenia omawianego pięcioletniego okresu, z uwagi na długie okresy prowadzenia takich sprawy (np. właśnie p. S. Janika) oraz często niezadawalające, dla zainteresowanych, wyniki postępowań odszkodowawczych. Z uwagi jednak na brak uzasadnienia do formułowanie opinii o powszechnym występowaniu tego rodzaju decyzji, takie wystąpienie uznano za nieuzasadnione.

Informuję ponadto, że w dniu 21 marca 2011 r. p. S. Janik przesłał do Rzecznika kolejne wystąpienie (wniosek) o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem, ponowne przeprowadzenie dowodu z akt postępowania dyscyplinarnego i przywrócenie do służby z uwagi na ujawnienie nowych, w jego ocenie, dowodów w powyższej sprawie. Wniosek ten skierował do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendanta Głównego Straży Granicznej. Z uwagi na treść tego wniosku oraz toczące się postępowanie dodatkowo wyjaśniam, że Rzecznik Praw Obywatelskich nie jest właściwym dla jego rozpatrzenia. Zawsze jednak, zgodnie z posiadanymi uprawnieniami, gotów jest udzielić p. S. Janikowi pomocy prawnej i podjąć interwencję w uzasadnionym prawnie przypadku.

Pragnę ponadto zapewnić Pana Prezesa, że w każdej sprawie mogącej świadczyć o naruszeniu praw i wolności obywatelskich funkcjonariuszy Straży Granicznej, Rzecznik bada taką skargę i podejmuje działania zgodne z zakresem posiadanych uprawnień. Bada czy w sprawach naruszone zostały prawa i wolności obywatelskie, kierując się w swych ocenach orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego oraz powszechnie obowiązującą wykładnią prawa, stanowiącą przez uprawnione organy.

Przekazując na Pana ręce wyrazy szacunku dla członów Związku

Przekazuję na Pana ręce wyrazy szacunku dla członów Związku
